

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

Letnik I.

V Ljubljani 1. aprila 1900.

Št. 7.

Dve, tri o mladinskih spisih.

Teško je izbirati berivo za mladino. Kaj naj ji dajemo v roke, česa ne? *Slabih* knjig in spisov odločno ne. Ti so strup odraslim, kaj li ne bi bili nežni, mladi duši! Mlada, nežna duša je neizrečeno vsprejemljiva za slehern vtis. Hitro se zazrecali v nji krepost, a tudi greh jo skali hitro, kakor se skali kristalno gorsko jezero ob najmanjšem kamenčku, ki ga vržeš vanje... Zató gorje mu, kdor navaja mladino do slabega beriva! — Toda tudi v naših očiščenih šolskih in mladinskih knjižnicah — ali je res vse od kraja za mladino? Ali je celó vse tisto, kar je *isrecno spisano in namenjeno mladini*, v resnici vselej vredno, da mladina čita?...

Važno je to vprašanje. Če kdo, to mora imeti o njem jasne pojme mladinski *učitelj* in *odgojitelj*. Saj je on v prvi vrsti poklican, da lomi deci duševnega kruha, in to (dandanes, ko vse bere, ko je moč tiska vseplivna) zlasti tudi v podobi — dobrih, primernih knjig in spisov. — Evo zatorej dvoje, troje načel, po katerih sodimo dobrot mladinskega beriva!

Dobra mladinska knjiga mora imeti pred vsem *smoter, da vsgaja*. Vse, kar je pisano *izključno* le za zabavo in kratek čas, vse to ne zasluži, da se dá mladini v roke. Čas je predagocen, da bi ga mladina samó — trčila. Pri vsem, kar mladina dela, pri vsem se *učí in odgojui!* Tega načela ne smemo pozabiti. Zató pa núdimo mladini tudi le takega beriva, ki ima vzgojno moč in vrednost. Dobra vzgoja teži po dvojem: ona razvija in bogati

razum ter blaži srce in nagiblje voljo k vsemu, kar je dobro, lepo, pravo. Taisti smoter mora imeti vsak spis za mladino, ako hoče mladini res koristiti. Poučevati mora deco s pametnimi nauki za življenje, in kar je več: vplivati mora na srce, na voljo takó, da vzbuja v mladih dušah ljubezen do čednosti, a stud pred zlobo in hudobijo. —

Ne sme pa mladinska knjiga priporočati kreposti in odvrčati od moralnega zla iz *sgolj naravnih, človeških osirov*. Zato je zopet obsojati vsako knjigo, vsak spis, ki poudarja deci v kakoršnikoli obliki le nekako *sunanjo, človeško moralo*. Govorimo jasneje. Spis, kateri n. pr. svari pred lažjó, ker je lažnik ostuden ljudem, ali pred tatvino, ker tatu čaka ječa, ali pred jezo, ker jeza lahko dovede k umoru in tako morda celó na vislice, itd. — tak spis še nima pred očmi *prave vzgoje*. Prava vzgoja je *krščanska*, krščanstva nagibi pa so drugačni. *Bog in njegov zakon* je po krščanski vzgoji središče vsega človeškega dejanja in nehanja. Zató treba pred vsem priporočati krepost, ker je lepa v *svitu vere*, ker je *po zakonu božjem* ker jo *ljubi Bog*. In od moralnega zla treba odvrčati najprvo zato, ker je *greh*, ker je *kršenje božjih zapovedij*, ker je *žaljenje božje*. Pod temi oziri, pod temi nagibi vzgojaj berivo mladino, to je: v *luči krščanstva* ji poučuj razum v resnici in nagiblji ter krépi voljo k dobremu! —

Pri tem pa nikakor ni treba, da je mladinska knjiga ali spis nekak ponarejen — *katekizem*, da je notri polno pobožnih vzdihljejev, polno podobnih stavkov, kakor so n. pr. ti-le: „Glejte, ljubi otroci, taki morate ví biti... takó morate ravnati... otroci, ta zgodba vas uči... itd.“ O ne! To bi bilo tisto, kar navadno imenujemo — *moralizovanje*, tisto, kar bi prav gotovo ne doseglo nameravanega smotra! Ne beseda — *dejanje, prizor, slika* naj vzgojuje, uči in blaži! To je tudi splošno in zeló važno pedagoško pravilo: *Ne vzgojujmo tolikanj s besedami, pač pa tem bolj s vzgledi!* Beseda miče, pravijo, vzgled vleče. In če beseda še — miče!... zlasti v knjigi! V knjigi je beseda *mrtva*, pa se zato sama po sebi le težko prime uma in volje, sosebnó še pri mladini, pri kateri je domišljija mnogo bolj razvita nego razum. A dejanje lepe povesti, pretresljiv prizor, bujna slika, z eno besedo — *konkreten vzgled*, ki ima na sebi vzgojno moč in vrednost, ta miče, ta deluje, ta se vglablja — in četudi brez vednosti bravčeve — v domišljijo, a po domišljiji v razum in voljo...

To je par mislij. A dostavimo še eno, dve, čeprav morda ne tako popolnoma logiško zvezani s temi. — Pri srci mi je zlasti tó-le: Nikar ne dajajmo mladini v roke knjig ali spisov, v katerih je vse, kar je, nekako — *iz devete dežele*. Da se razumemo! Nekateri mladinski pisatelji iščejo pri neizkušanih dušah efekta s tem, da jih omamljajo s samimi čudovitimi, zapletenimi, pustolovskimi zgodbami, da jim slikajo svet in življenje vse drugačno, kakoršno je v resnici. To je napačno, in bodisi da dejanja, prizori, slike takega pisatelja vzgojno še tako izvrstno učinkujejo. Zakaj? Zato, ker se v tem razvaja mlada domišljija, zato, ker se s tem mladina odtujaže *resničnosti*, v kateri bo vendar enkrat morala živeti in delovati... *Zdrav*,

preprost realizem, razlit na predmete, ki so otroškemu obzorju blizu — to se meni zdi pravo...

In končno še nekaj. Ne núdimo preveč mladini spisov, ki slikajo hudodelce in hudodelstva, čeprav so sicer dobri! Kdor gleda vedno le temne slike, se teh slik počasi privadi in lahko da izgubi celo čut za svetle, jasne...

Rajše dajajmo deci v roke lepe, veselo-vspodbudne zgodbe, ki učinkujejo naravnost, ne pa še le po kazni, ki mora slediti hudobiji...

* * *

To naj so dve, tri o mladinskih spisih. Nič posebno novega, a kakšno porabno zrno je morda vendarle v teh vrsticah. Naj bi je pobrali s pridom vsi, ki razširjajo mladinsko berivo! — ab —

Učiteljica in javnost.

5. Žensko gibanje.

Človeštvo je morje, katerega površina se vedno giblje; val pobija val, vzdiguje se in pada. Čim močnejša sapa potegne, čim bolj zabučí vihar, tem bolj se tudi izpremeni površina in bolj zašumé pene, — a valovi padejo zopet nazaj, in morje ostane tam, kjer je bilo. Protinaravni nauki novejšega brezverstva so podobni viharjem, ki hočejo morje razburkati do dna, a človeška narava s svojimi istinitimi potrebami ostane v kljub njim vedno ista, in velika masa človeštva, ki valuje in se peni na površju, ohrani vendar svojo naravo in ostane slednjič v ravnotežju. Površje pa ne miruje nikdar, tudi ob zračni tišini se gibljejo valčki na gladini.

Tako je tudi z ženskim gibanjem. Liberalni in socijalnodemokraški nauki, kateri so človeški naravi čisto nasprotni, in ki morajo razdreti družinsko srečo, so med ženskim svetom naredili sicer precej piša in vrišča, a ženska narava je ostala vendar tudi danes še taka, kakoršna je bila vedno, in zato se ne bojimo, da bo žensko gibanje našlo pravo strugo, in da večina ženskih ne bo vpraševala, kaj je v soglasju z „zistemom“, ampak kaj je praktično in koristno. Učiteljice so se udeleževale ženskega gibanja v devetnajstem stoletju v dobrem in slabem smislu. Razvoj ženskega gibanja v novejšem času nas pa uči, da stopajo voditeljice ženskega spola iz meglenih domišljij liberalnih fraz vedno bolj na trdna tla praktičnega življenja. Žensko vprašanje ni več modno vprašanje, tudi je vedno manj politično vprašanje, ampak je *krušno* vprašanje. Narodnogospodarski značaj ženskega gibanja se vedno bolj naglaša, zato se pa treznejše in pametnejše razmotriva. Zlasti tako zvane „konservativke“ na Nemškem imajo med svojimi voditeljicami zelo pametne žene; trudijo se, da bi onim ženskim osebam, katere se ne morejo omožiti, zagotovile eksistenco in jim našle pot do kruha.

Moderno žensko gibanje je nastopilo v sredi francoske revolucije. Kot prave hčerke revolucije so nastopile prve „emancipantke“ predrzno, nasilno in samooblastno. Hipoma so hotele prebrniti in izpremeniti stališče žene v javni družbi. Olympia de Gonges je sestavila l. 1793. zaznamek „ženskih pravic“, v katerih se zahteva, da so ženske moškim popolnoma jednake, da morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico in dostop k vsem službam v državi. Pa te srdite borivke so kmalu prekoračile vse meje dostojnosti. Nastopale so v revolucionarnih klubih, ustanovljale tudi posebne ženske politične klube in izdajale svoje liste. Hotele so s silo odpraviti vse razlike med moškim in med žensko. Ko so najradikalnejše vodnice javno ukazovale svojim tovarišicam, da naj hodijo okoli v moški obleki, se je pa to še francoskim revolucionarjem zdelo preveč, in narodni konvent je vzel ženskam društveno pravico in zaprl njihove klube. Pri tem je ostalo tudi pod Napoleonom. Julijska revolucija je l. 1830. žensko gibanje zopet oživila. Med tem časom so se razvile socialistične ideje, Saint-Simonov nauk, ki zahteva, da se odpravi zakon in vpelje skupnost ženâ s popolno svobodo „izbère“, je prodril v mase, in ta nauk je med eksaltiranimi ženskami našel vnetih zagovornic. V tem času se je začela rabiti beseda „emancipacija“, ki pomenja „osvobojenje“. Pa pretirane zahteve Saint-Simonovk in njihovo ne baš vspodbudno obnašanje so zakrivile, da je beseda „emancipacija“ dobila oni slabi pomen, ki ga ima še dandanes. „Emancipirana“ ženska nam pomeni žensko bitje, kateremu manjka ravno onih čednostij, ki delajo žensko prikupno in častivredno. Revolucija l. 1848. je zopet spravila žensko vprašanje na dnevni red. Sedaj pa je postalo to gibanje vedno splošnejše. Narodne gospodarske razmere, boj za obstanek, ki ga je liberalizem v najostrejši obliki razširil po Evropi, razdiranje družb in drobljenje človeštva v samostojne pojedince; ki ne poznajo npravnih mej in ozirov pri svojem delovanju — to vse se je zvršilo v drugi polovici našega stoletja, in te razmere so ustvarile pripravna tla za žensko emancipacijo. Razvoj ženskega gibanja pa je različen v raznih državah. Največ so v svojo korist dosegle ženske tam, kjer so se zmerno na podlagi krščanske npravnosti potegovale za varstvo svojih tovarišic, tam pa, kjer so nastopale kot radikalke in socialistinje, so si izpodkopale ugled. Posebno na Francoskem ženski radikalizem ni rodil praktičnih uspehov. Sedaj v tem smislu tam delujejo večinoma podli romanopisci, kateri ne gledajo na javni blagor, ampak špekulirajo le na slabe ljudske nagone. Žal, da se k nam kolportira mnogo tega slabega blaga — ne v blagor in srečo ženskemu spolu.

Na *Angleškem* so se lotile ženske praktičnega dela. Socialnoznanstveni shod jih je tam vzbudil, da se je osnovalo prvo društvo, ki naj pospešuje, da dobé žene zaslužek v raznih službah, ki so jim bile doslej zaprte. Kmalu se je tam osnovalo še več takih društev. Ustanovile so se trgovske, obrine šole in pisarne za izdajanje sposobnostnih spričeval za ženske. Tudi stališče žene pred postavo se je tam zboljšalo, dobile so razne pravice, odprle so se jim nekatere državne službe.

Na *Nemškem* se žene ne vtikajo v politiko, ampak delujejo le praktično, in sicer s precejšnjim vspehom. Posebno se trudijo nemške žene za to, da se deklinška vzgoja v šolah nravnosti primerno preosnuje, ustanavljajo zavode, v katerih se dekleta izučujejo v gospodinjstvu in v raznih strokah, ki jim morejo dajati kruha. Dekleta so si z ročnim delom, posebno v malo-obrtnih krogih, prej mnogo zaslužila. Sedaj so pa tovarne prevzele veliko večino obrtnih izdelkov, in na stotisoče deklet ne more več dobiti v domači hiši zaslužka. Odprta jim je le še tovarna, ali služba deklet ali natakarič, če nimajo sposobnosti ali sredstev, da bi se izšolale za učiteljski poklic. Za te hčere meščanskih krogov je zlasti treba preskrbeti novega zaslužka, in nemške žene, med njimi zlasti učiteljice, v društvi prav uspešno delujejo za te svoje zapuščene tovarišice.

V *severni Ameriki* so razmere mnogo drugačne. Stališče žene je bilo tam že od nekdanj ugodnejše, ker je bilo mnogo moških naseljencev, ženskih je pa primanjkovalo. Tu se je celo razvil neki poseben ženski kult — žena je bila dragocenejša od moškega, ker je bila redkejša. Od tod se dá pač razlagati, da so žene v Ameriki dobile mnogo več pravic nego v Evropi. Njih stališče je prostejše, niso tako podvržene nizkim in težavnim delom in so samostojnejše. Dobile so pristop do raznih javnih služb. V vrhovni pisarni Zveznih držav ameriških je že l. 1848. bilo nastavljenih čez 1300 uradnic s plačami od 900—1800 dolarjev na leto. Posebno odkar so dobili zamorci v Ameriki volilno pravico, so se tudi žene začele poganjati zanjo. Slabše, nego črni zamorci, niso hotele biti ženske! In res so v nekaterih manjših državah dobile ne le pravico, da smejo voliti, ampak tudi, da se smejo voliti kot ljudske zastopnice v občinske in deželne zastope. V državni zbor „Zveznih držav“ še niso prodrle.

Pod uplivom teh vzgledov je sedaj žensko gibanje v Avstriji. Zaradi nesrečnih političnih bojov, ki razjedajo našo državo, se žensko vprašanje pri nas še ne dá prav urediti. Mi bomo o teh težnjah izrekli še natančneje svoje mnenje, to pa izjavljamo že sedaj, da se mora stališče žene v javni družbi urediti tako, da bo ustrezalo osebnemu dostojanstvu ženskega bitja, njegovim naravnim potrebam in zahtevam krščanske države! — λ.

Mojim rojakom!

Metodiška obravnava na višji stopinji.

Tretje berilo, št. 70.

Opomba: Pesem se obravnava, ko je učencem popolnoma znana kranjska dežela in ko so dotično tvarino pregledno obnovili.

Učilo: Zemljevid kranjske dežele.

I. Pripravljalna stopinja.

a) *Smoter:* Slovenci smo in na to smemo biti ponosni. Slovenski pesnik Vodnik našteva v svoji pesni „Mojim rojakom“ vrline in prednosti

Slovencev ter nas vspodbuja, da se okoristimo s tem, kar nam ponuja naša domovina.

To pesem bomo danes čitali.

b) *Obnovitev znanih predstav*: Izpraševaje ponovi učitelj sledečo že znano tvarino o kranjski deželi.

Naša domovina je kranjska dežela.

Tod so se Slovenci naselili že v 6. stoletju.

Kranjska dežela leži na severni poluti, 32° oddaljena od otoka Fero t. j. od poldnevnikar ničle, ki gre skozi otok Fero. Od polutnika je pa oddaljena 46°. Vsled tega ima ugodno podnebje, ki pa zopet vpliva na rastlinstvo, živalstvo; na delovanje, na zdravstveno in duševno stanje, na značaj prebivalcev.

Kranjska dežela je gorata; ta okoliščina pa donša prebivalcem mnoge koristi, tako kopanine, les, pašo za živino, zemljo za vinograde itd.

Med gorovjem se razprostirajo ravnine s polji.

Prehodi in občila, katere ima Kranjska, povzročujejo živahen promet; radi tega cvete kupčija.

II. Zaznavanje in razumevanje.

a) Učitelj deklamuje pesem.

b) Besedna in stvarna razlaga.

Čitaj naslov pesmi! (Učitelj napiše na desko.) Vodnik je naslovil pesem „Mojim rojakom“ in sicer zato, ker je bil Slovenec. Vsled tega imenuje Slovence „rojake“. Naš rojak je namreč oni, ki je v tisti deželi, oziroma v tistem kraju rojen kakor mi. Kakšno obliko ima to berilo? Koliko kitic ima ta pesem? Koliko stihov ima vsaka kitica? (Pojmi: pesem, kitica, stih so se izvestno že tekom leta razložili.)

Čitaj prvo kitico! Ali kdo v tej kitici česa ne razume?

Vinograd = vino - grad;

graditi = saditi,

grad = od greda, stopinja.

Vinograd, ker se vinograd stopnjevito vzpenja v višino. Čitaj prvi stih! Koga nagovarja tu pesnik? Kako mu pravi? V prvotni obliki (v originalu) je „Krajnc“. Kaj je razvidno že iz prve besede „Slovenec“? — Že iz prve besede „Slovenec“ je razvidno, da je pesem poziv Slovincem. — Katero zemljo, deželo, misli pesnik, ko pravi „tvoja zemlja“? — Kranjsko deželo. — Zakaj? — Ker Slovenci že od 6. stoletja tu stanujejo. Kranjska dežela je torej prava domovina Slovencev. Drugi narodi so se le vselili ter jih je tudi prav malo; Nemcev n. pr. le 6%. (Otrokom mora biti že znan izraz %.) — Zakaj pravi pač „tvoja zemlja je zdrava“? — Ker ima kranjska dežela radi ugodne zemljepisne lege zdravo podnebje.

Čitaj drugi stih! Čegava lega? Da bolje to vrstico razumete, pripomnim, da mraz in vročina mnogo vplivata na delo; mraz namreč stori človeka

okornega, vročina ga stori lenega; dalje vplivata tudi na delo, zdravstveno stanje in na kakovost tal. Vse to je pa zopet odvisno od zemljepisne lege dotične dežele. Zakaj je torej lega kranjske dežele za pridne prava t. j. primerna za delo? — Ker ima ugodno zemljepisno lego, vsled tega ugodno podnebje in rodovitno zemljo. Ker se tudi kranjska dežela razprostira ob znožji Alp, odpira se Slovincem prostran delokrog. V prvih dveh vrsticah omenja pesnik le v obče prednost in blagostanje domovine slovenske, namreč, da ima kranjska dežela ugodno zemljepisno in naravno lego; a v tretji in četrti vrsti našteva posamezne vire, iz katerih se je izcimilo splošno blagostanje Slovencev.

Čitaj torej, kaj našteva!

Tebe redé = se živiš o njih = dajejo ti živež.

Kaj se pravi Slovenec živi o polju? — Slovenec obdeluje polje, se peča s poljedelstvom, ki mu potem donša živež. — Kaj pa pridelava Slovenec na polju? Pšenico, oves, ajdo itd. — Ajda in druge cvetice dajejo zopet bučelicam hrano; bučelice pa slovenskemu oratarju zopet nabirajo méd. Kje je pa največ polja na Kranjskem? — Na Gorenjskem in Dolenjskem.

Kaj pa dobiva Slovenec od vinograda? — Grozdje, katero porabi deloma v prvotni obliki, deloma pa tlači iz njega vino. — V katerem delu Kranjske posebno uspeva trta? — V Vipavi in na Dolenjskem.

Kako se pa umeva „Slovenca“ morje redi? Morje daje namreč sol, ribe itd. ter pospešuje promet. — Katero morje obliva domovino Slovencev?

Kako se pa Slovenec o rudi živi? — Rudo koplje, iz nje dobiva potem razne kovine, katere deloma pospešujejo obrt in trgovstvo. Kje se dobivajo kopanine? — V Idriji (živo srebro), Zagorju (cinek in premog), Kamniku (cement) itd.

Slovinci ne porabijo vsega, kar jim donša poljedelstvo, vinoreja, živinoreja, rudarstvo itd., nasprotno pa marsikaj potrebujejo, česar ne pridelajo; torej prodajajo, kar jim preostaja in s tem kupujejo, česar jim manjka. Oni kupčujejo t. j. živé o kupčiji; kupčija jih redi. Tretja in četrta vrstica torej naštevata, o čem Slovenec živi in s čim se peča, tako: poljedelstvo, vinoreja, živinoreja, rudarstvo in kupčija.

Glavna vprašanja te kitice ponovi učitelj!

Povej vsebino prve kitice! — Zemlja slovenska ima ugodno zemljepisno in naravno lego, je jako rodovitna. Slovenec si pridobi blaga in premoženja na polju in v vinogradih, na morju in v rudnikih in drugod.

To vsebino kratko označim na desko. — Kaj pove pesnik z besedami prvega in drugega stiha? Kranjska dežela ima ugodno zemljepisno in naravno lego. — (Učitelj napiše na desko, kakor kaže slika koncem obravnave.) Kaj pa našteva pesnik z besedami tretjega in četrtega stiha?

Pridelke in opravila Slovencev. — (Na desko.)

Čitaj drugo kitico!

Prebrisane glave = hitro razume, se lahko uči, je nadarjen.

Postava = rast, stas, vnanjost človekova.

Čedne postave = lepe postave.

Trdne postave = zdrav.

Zakaj je pač Slovenec prebrisane glave? — Že lega dežele povzročuje, da je Slovenec bistrega duha, a tudi sploh je slovenski narod nadarjen, se lahko uči, zlasti jezikov. Čuli ste o Hunih; povej, kakšne postave so bili Huni? Mongoli so bili tudi tako grdi. Kakšne postave so pa Zamorci? Imajo li Slovenci tudi take telesne nedostatke? — Ne. — Zakaj torej pravi pesnik „čedne postave“? — Ker Slovenci nimajo telesnih hib; med posameznimi deli telesa vlada lepo soglasje gledé velikosti in medsebojnega razmerja. — Zakaj pravi „trdne postave“? — Ker je zdrav, močan za delo, se upira mrazu in vročini, prenaša razne nezgode. „Išče te sreča“; predno čujemo, kako je to umeti, razložim vam kratko, kolikera je sreča in kako jo dosežemo. Sreča je svetna, časna, minljiva in pa prava, večna sreča. Časno srečo lahko človek doseže, če je priden, marljiv, se uči, neutrudno dela, dostojno obnaša itd. S časno srečo mu je potem slavno ime, čast, premoženje, dobra služba itd.

Prava, neminljiva sreča pa obstoji v tem, da Boga spoznavamo, ga ljubimo in mu služimo, in se tako izveličamo. To srečo pa dosežemo, če smo v sv. katoliški cerkvi, se ravnamo po njenih naukih in se poslužujemo njenih zveličanskih pripomočkov. Ali lahko doseže Slovenec svetno srečo? — Da. — Zakaj? — (Učitelj obnovi do tu navedene prednosti dežele kranjske in osebne vrline Slovencev.) Veliko Slovencev je pa doseglo svetno srečo, slavno ime, častno službo še v posebni meri (primerjaj Koseskega pesem „Kdo je mar?“) tako n. pr. Kopitar, Čop, Slomšek, Wolf i. dr., med tem, ko nekateri mirno in brezskrbno živé o svojih dohodkih skromno izvršujoč dobra dela.

Ali večno srečo tudi lahko Slovenec doseže? — Da! kajti dežela je katoliška. Sicer so v 16. stoletji tudi po Kranjskem začeli protestanti sejati seme krive vere, a odločni blagi ljubljanski škof Hren jo je popolnoma zatrl.

Kako je torej umevati besede „išče te sreča“? — Slovenec ima vse, s čimur lahko srečo doseže. — Sreča takorekoč išče Slovenca. Jo bude li našel? Zakaj? Kako pesnik to vtemeljuje? — Um ti je dan! — Da! slovenski narod je razumen, posebno Gorenjci. Pri Gorenjcih so celo opazili, da um prevladuje čustvo; zato tudi Gorenjska šteje pač učenjakov, a ne toliko umetnikov.

Glavna vprašanja te kitice se kratko obnové.

Ponovi s prosto besedo, kaj pesnik v tej kitici pove! Slovenec ima bister um, je lepe postave, nudi se mu obilo prilike, da postane srečen.

Označimo si to prav kratko! Kateri narod misli pesnik? — Slovenski narod. — Katere prednosti slovenskega naroda omenja pesnik z besedami: „Za uk si prebrisane glave,

Pa čedne in trdne postave? —“

S temi besedami pesnik omenja osebne prednosti slovenskega naroda.

(Na desko.) Na kaj pa opozarja pesnik rojake z besedami:

„Išče te sreča, um ti je dan,
Našel jo boš če nisi zaspan?“

S temi besedami pa pesnik opozarja rojake, da so lahko srečni, ako le hočejo. — (Na desko.)

Čitaj tretjo kitico!

Stvarnica = priroda in osebne nadarjenosti.

Bokal = stara votla mera.

S katero besedo prične pesnik tretjo kitico? Zakaj pa pravi „Glej“? Zato, ker je že v prejšnjih dveh kiticah vse naštel. — Kaj namerava pesnik s to besedico? — Z besedico „glej“ pesnik ponovi in zajedno povdarja, kar je povedal prej.

Čitaj drugi stih! Človek si izkorišča stvarnico, torej tako rekoč od nje jemlje, kar mu ponuja. Kedaj pa človek zamudi jemati od stvarnice? — Če ne dela, ako je len, zakopava talente. — Kaj torej hoče pesnik z besedami: le jemati od nje ne zamudi? — Pesnik vsodbuja k delavnosti, — Posebno pa veljajo te besede tebi, draga mladina.

S čim pesnik lenuhu preti, čitamo v tretji in četrti kitici.

Čitaj! „Lenega čaka strgan rokav,

Pal'ca beraška, pa prazen bokav“ izraža torej toliko. kakor: lenemu zmanjka prej ali slej kruha, čaka ga včasih celo huda beda.

O teh dveh vrsticah pomnite še sledeče: Cojz (učencem že znan iz četrtega razreda) je rekel, da sta ta dva stiha radi narodnega duha več vredna. kakor tisoč pesmic. „Taki stihi“, pravi, „ostanejo večni“. In prav je imel Cojz, kajti ta dva stiha sta postala narodni pregovor. Učitelj ponovi zopet glavna vprašanja te kitice. Kaj je vsebina te kitice? — Izkoriščaj darove, katere imaš, kajti lenemu zmanjka kruha prej ali slej.

Napišimo tudi to na desko. K čemu spodbuja tu pesnik svoje rojake? — Pesnik spodbuja rojake, naj uporabljajo darove, ki so jim na razpolago. — (Na desko.) Komu pa preti? Preti lenemu, ki se ne zmeni zanje. — S čim? — Z uboštvom in bedo. — (Na desko.) — (Tu se učitelju, ki naj vodi in nadzoruje domače čitanje, tudi nudi prilika, da učence opozori na povest „Hudobija in ljubezen“. Vrtec, l. 1900.)

Kako se glasi naslov pesmi, katero smo danes čitali?

Koliko kitic ima pesem?

Kaj je vsebina prve kitice, čitaj z deske! S katerimi besedami pa to pesnik izraža? (Učenec čita prvo kitico.)

Isto tako o drugi in tretji kitici.

Povej vsebino cele pesmi! (Učenec ponavlja po točkah, ki so na deski.)

Čitaj! (Učenec čita pesem.)

III. Vežbanje na razloženi tvarini.

1. Vaje v pravilnem čitanju.
2. Učencem se naroči, da se naučé pesem na pamet.
3. Vsebina pesmi služi lahko spisom „Značaj Slovencev“ ali „Slovenska zemlja“ itd., kar pa spada k prihodnji uri.

Opombe: 1. Svetovati bi bilo, da se slovnice ne obravnava na poetičnih izdelkih, zlasti stavkoslovja ne. 2. Vodnik, prvi slovenski pesnik, je rojen 3. svečana 1758. l. v Šiški nad Ljubljano; umrl je nagle smrti zvečer 8. prosinca 1819. l. Šolal se je v Ljubljani in v Novem mestu; kot duhovnik pa je služboval po Gorenjskem in Dolenjskem, dokler ni bil imenovan kaplanom pri sv. Jakobu v Ljubljani. L. 1798. postane učitelj na ljubljanski gimnaziji, leta 1806, pa izda svoje „Pesme za poskušino“, katerim na čelu je naša pesem: „Mojim rojakom.“ — To je prava zbirka (18 pesmi) klasičnih slovenskih pesmi. Vodnik počiva pri sv. Krištofu, ima pa tudi od leta 1889. na Vodnikovem trgu spomenik, bronast kip v čeznaravni velikosti.

Slika na deski:

Mojim rojakom!

Vsebina prve kitice je naslednja:

1. Ugodna zemljepisna in naravna lega slovenske zemlje
2. Pridelki in opravila Slovencev.

Vsebina druge kitice je:

1. Pesnik omenja osebne prednosti slovenskega naroda
2. ter opozarja rojake, da so lahko srečni, če le hočejo.

Vsebina tretje kitice je ta:

Pesnik spodbuja rojake, naj uporabljajo darove, ki so jim na razpolago, preteč lenemu, ki se ne zmeni zanje.

V. B.

LISTEK.

Mozaik.

III.

Kančnik v semnju.

„Povedal bom en špas,
Če bo za vas.“

Ob Antonovem je bil semenj pri Svetem Antonu na Zdenski rebri. Ker je bila takrat ondi še sloveča božja pot in so privreli hkrati sejmarji in božjepotniki, nateklo se je seveda vselej mnogo ljudij, zlasti pa še v onih časih, ko so bili sejmi večjega pomena in važnosti za kmetsko ljudstvo kakor dandanes.

Kančnikova dolžnost je bila ondi oskrbovati orgljanje in petje. Sta sta na Reber z župnikom Jarnovičem.

„Sva „andoht“ opravljala,
Bogu hralo dajala
In svetemu Antonu,
Te cerkvice patronu.

Ko „andoht“ dokončala,
Po semnji se podala . . .“

Na semnju je vedno kaj videti, zlasti pa se zabava človek, ki se ne sprehaja ravno s kramarskim očesom.

Ej, to je prerivanja in pehanja, vpitja in smejanja! Sejmarski znanci se hrupno pozdravljajo.

„Tudi ti? — Da si mi zdrav! — Kaj si prignal? — Voličke!“

Kramarji lažejo in hvalijo blago, jezične mamice pa vpijejo, da ni nič vredno. Mešetarji kolneč delajo kûp in vlečejo skupaj prodajalca in kupovalca, katera razdvaja neka odbijavna sila, dokler je mešetarji s hvalisanjem in grajanjem ne ukroté.

Kosár tolče s kosami po kamenju, rožlja s srpi, vilami in drugo železnino.

Lončar trka po velikih loncih in ponuja robo:

„Lejte no, boter botrovi, poje ka zvon!“

Klobučar primerja klobuke in hvali peresa.

Ej živo je in veselo!

Po tesnih ulicah med šotori, lopami, tržnimi mizami in vozovi se pa preriva pisana ljudska množica, ki je privrela semkaj od blizu in daleč.

Bradati Kočevarji se razlikujejo po beli obleki in govoric od drugih. Sinovi otožne Suhe Krajine se razodevajo po prtenini, s katero so največ oblečeni, po suhih, zagorelih obrazih, žilavih rokah in glasnem, najvnm razgovarjanju.

„Micó, ti pa ne spečeš tak' bele pogače“, vpije z verigami prepasan možiček sosedu, ki gre za njim. „Bogme, da je ne, da veš. — Zato imajo gosposki ljudje tak' bele zobe, ker jedó belo pogačo.“

Prodal je voličke in sedaj krepko obira kruh, ki si ga je bil kupil pri prodajavkah za cerkvijo.

„Boter sosedov, veste ták ni iz moke, bogme, da ni in ni, ker jaz ne verjamem. Naša voda je pa tudi rujava in dá kruhu barvo. — Kadar vam bode treba pogače, omesila bodem z mlekom, ker so kože že storile.“

Inteligentni Ribničan ponosno prepeljava svojo ženo in ji razkazuje razobešeno blago po lopah.

Rejeni Gorenjec, s peresom za klobukom in bojevitim srcem v prsih, s komolci operira na desno in levo ter si dela široko gaz, ker hoče vedno urno naprej, da mu kaj ne odide. Kljubuje tudi straži.

Med tako množico sta se sprehajala Kančnik in župnik. Prideta do krznarja — Ribničana. Ta je poznal Kančnika.

„Mi boste spisali kakovo pesem?“ nagovori ga krznar.

Tako se začne pogovor.

Ker pa človek ne sme opustiti nobene prilike, ako hoče narediti dobro kupčijo, začne krznar ponujati blago. Pokaže vstrojeno jelenovo kožo.

„Vidite jo jelenovko? Izdelajo se hlače za vsacega možička, pa nečem od vas nobenega dobička.“

Kančnik, dasi ni nosil irhovine, poda se vendar v kupčijo.

„No, koliko pa cenite, da nič doli ne pustite?“

„Deset ‚evāngarc‘ vrzite, pa z jelenčkom tecite.“

„Na, krota presneta, prec vam jih dam, v jelenovih hlačicah poskočil bom sam.“

Kupčija je bila sklenjena, krznar spravi denar, Kančnik pa obesi kožo čez ramo in krene domov.

Kdor je v semnju kako blago kupil, je moral plačati sejmsko pristojbino v vaško blagajno. Zato so na vseh koncih in krajih stali vaščanje in prestrezali ljudi, ki so nameravali unesti pristojbino. Vsak je moral pokazati izkazilo, da je plačal pristojbino. Ako pa ni plačal, vzeli so mu blago, in je moral plačati globo do višine vrednosti blaga. Kančnik tega ni vedel, ali je bil pa pozabil na-to.

Vračata se po poti mimo Reberščaka. Kančnik je imel jelenovko čez ramo obešeno. Tam ga ustavi sejmski stražar, s priimkom — Pilatuš.

„Počakaj, ti starče, kupil si za hlače! — Kdor kupi za hlače, vsak ‚colno‘ plača, pa jo bodeš tudi ti, če ne ti zmeljem kosti.“

Kančnik je bil iznenadjen.

„Krota presneta, jaz nisem tega vedel.“

„Boš pa zdaj zvedel.“

To rekši tira Kančnika nazaj v mežnarijo, kjer je uradovala slavna vaška komisija.

Vaški načelnik Mišec je nekaj slutil.

„Kaj delate tu, spravite se domov!“

„No, kupil sem za hlače, koliko se ‚colne‘ plača?“ odvrne Kančnik ponižno vaškemu mogočnemu.

„Kdor kupi za hlače, štiri krajcarje plača.“

„Ne! — Ne!“ oglasi se Pilatuš. „To je drugače, ker je hotel odnesti hlače.“

„Nisem si bil v svesti, da me prime tak birič na cesti!“; odgovarja Kančnik.

Mišec obsodi:

„Kdor hoče unesti hlače, jih dvakrat plača. Štiri ‚evanegarce‘ vrzite, pa ven tecite.“

Vaščan Trdež, ki je bil Kančniku na roke, svetuje:

„Prizanesimo mu! — dosti za nas stori, ker toliko z našimi otroki trpi.“

To pa ni bilo vseč nekemu lasaču. Ta se oglasi:

„Temu že ne! — ako ne plača, bodo pa moje hlače.“

V mežnarijo pride tudi krznarček, od katerega je bil kupil Kančnik jelenovko.

„V stiski sem“, potoži Kančnik.

Ribničan se pa nasmeje.

„No, strije! — Malo časa ste imeli v žepu dobiček. Plačajte še zdaj in pojdite naprej, da bomo še drugi na vrsti.“

Kančniku ni kazalo drugače kakor plačati. Seveda je bil zelo razžaljen. Denarji ga niso ravno tiščali. Žalilo ga je pa bolj, ker je vedel, da so ga prijeli iz zlobnosti. Črtili so ga nekateri, ker je vlekkel z Jarnovičem, ki se je z oblastnimi Zdenci prepiral, zlasti z Miščem in Tkalcem, kateri je takrat zidal na Rebri „hudičev tempelj“, kakor pravi pesem, namreč gostilnico na sejmu.

V jezi in da bi se nekoliko maščeval, zabrusi Kančnik Zdencem prav na vasi sledeče:

„Zdenska vas, — figa vas,
V Zdenski vasi so biriči vsi.
Na sredi vasi,
Največji stoji.“

Toda slabo se mu je godilo za toliko predrznost. Zdenci so bili takoj vsi pokonci in Tkalec mu zažene poleno pod noge. Kajpada mu ni kazalo drugzega, kakor pocediti jo brž iz vasi za župnikom. Skušal je naglost „jelenčka“.

Kmalu doteče župnika.

„No, Kančnik, zakaj se ozirate nazaj?“

Kančnik pove župniku, ki ga nato potolaži:

„Potrpite voljno, to še ni najbolj hudo. Kadar se dražje plača, bodo trdneje hlače. In ko se bo dolgo nosilo, se bo že pozabilo.“

Kajpak se je moral Kančnik potolažiti. Odpustil pa ni Zdencem in je zapisal vso dogodbico v verzih.

Tako je dobila Zdenskavas častitljivo ime „Figa vas“, katero ime je še sedaj mnogim v mislih in velikih čislih.

Podgoričan.

D o p i s i.

Štajersko. (Učiteljska zborovanja.) Učiteljsko društvo mariborske okolice je zborovalo dne 1. sušca v Mariboru. Rešivši nekatere društvene zadeve, je mnogobrojno skupščino zanimal govor gosp. nadučitelja A. Požegarja o predmetu „Laž v luči resnicoljubja“. Govornik je v odličnem govoru na podlagi izjav imenitnih modroslovcev razmotrival laž, njen slab vpliv in škodljive posledke v človeškem življenju.

Govornik priporoča torej, da se skrbno goji resnicoljubje v srcih nežne mladine, posebno pa vzbujajo vest, ki merodajno odločuje pravo ravnanje. — V Ormožu je istega dne ondotno učit. društvo priredilo vrlo obiskovano hospitacijo v I. razredu, kjer je nad dve uri uzorno poučeval g. učitelj I. Rajšp in tako vzbujal pozornost in zanimanje za jako poučljive hospitacije. Društvo se je izreklo za peticijo o službenih in dokladnih ureditvah.

Zborovanja učit. društva za celjski in loški okraj v Celji dné 4. sušca se je udeležil tudi ondotni novi c. kr. šolski nadzornik g. I. Supanek. Predsednik g. A. Gradišnik je v pozdravnem govoru naglašal: Bodimo stvarni, pustimo vse osebnosti, in če se gre za naš stanovski interes,

naj si bo v duševnem ali gmotnem oziru, bodimo solidarni ne le med seboj, ampak tudi s sotrudniki drugih narodov. (Jun-govska mednarodnost!) Posebno se je naglašala nujnost tesnejše združitve spodnještajerskega učiteljstva, oziroma učiteljskih društev.

Pri zborovanju breškega učit. društva v Sevnici, dné 18. suš. je ondotni vpok. šol. ravnatelj T. Drnjač obširno in zanimivo govoril o razvitku književne slovensčine v teku minulih 50 let. (1850 — 1900).

Iz Osilnice. Sprejmite par šolskih vestij iz našega pozabljenega kota!

Letošnje š. leto je za tukajšno ljudsko šolo pač usodepolno! Še v novembru prejšnjega leta pričeli so razsajati med šolsko mladino nesrečni dobrci. Radi tega je bila šola zaprta nad dva meseca. Komaj smo zopet pričeli z rednim šolskim poukom, zapadel je velik sneg in nastal je hud mraz, vsled katerega otroci iz daljnih in hribatih krajev niso mogli v šolo. Komaj smo dobili zopet malo upanja in tolažila, da nam bo mogoče nadomestiti zamujeno; glej zopet nove in hude nesreče! Dné 8. marca po dokončani ponavljavni šoli je tukajšni učitelj in šolski vodja g. Fran Povše urejeval in spisoval šolske agende,

tednik itd. do trdega mraka. Že v mraku, hoteč malo ven na sveži zrak, prestopi prag in na ravnokar vnovič pomrzneni cesti mu izpodrsne, pade in si zlomi desno nogo nad gležnjem. V silnih bolečinah odneseta ga dva moža nazaj v sobo. Drugo jutro poklicani zdravnik iz hrvaškega Čabra mu je zavezal nogo ter izjavil v zdravniškem izpričevalu, da ponesrečenec ne bo dva do tri mesece za svoj poklic sposoben, ker je jako kompliciran kostni

prelom in so kostne šibre ven prodrle. Kolike bolečine trpi ubogi revež! Kaj bo ž njegovo številno družino in osmimi nepreskrbljenimi otroki?! Res: Bog se usmili in dobri ljudje!

Da se šolski pouk ne pretrga, odločil se je podpisani vsaj začasno poučevati, kolikor mu bode mogoče.

Pozdravljeni!

Ant. Žnidaršič,
župnik
in krajni šolski nadzorNIK.

Slovstvo.

Pomladni glasi, posvečeni slovenski mladini. X. zvezek. Z osmimi slikami. Uredil in založil Frančišek Kralj. V Ljubljani. 1900. Tiskala Katoliška Tiskarna.

P o m l a d n i h g l a s o v, katere podajajo vrli naši bogoslovci leto za letom slovenski mladini, smo se še vsakokrat razveselili. Mnogo tečne, zdrave duševne hrane je v njih za našo milo deco. Letošnja deseta knjižica je svojim prednicam vredna sovrstnica. Kakor v probujeni pomladni naravi, tako nas oveseljuje v ti knjižici cvet pri cvetu. Vsi ti cvetovi so lepi, a nekateri naravnost krasni. Vvodna pesem (zl. Fr. Kralj) in prvi, najdaljši sestavek (sp. A. Skubic) veljata spominu A. M. Slomška. Ž njima je celo delo posvečeno ob enem velikemu škofu, vzorniku in ljubitelju mladine, čegar rojstno stoletnico obhajamo letos. Pesemca je mična, življenjepis Slomškov zanimiv in pisan preprosto, res za mladino. Za njim nas veselo pozdravljajo Trobentice (zl. Al. Mrhar), tako praznično-pomladne in otroško-ljubeznive. Alojzij Mrhar je nadarjen pesnik in plodovit. Razven Trobentic so njegove tudi še Pesem o domu, Skrivnost? ter Mladi prodajalec (s sliko). Oni dve bode deca bržkone težko umela, a poslednja je naravnost klasična! Da, da, — takó je učil Levstik peti za otroke. Tudi sličice v prozi, katere je napisal A. Mrhar (Mavrica 1—7, V mladih letih 1—2) so ljubke, vendar pa nekatere bolj prazne. Preveč pesniškega čustvovanja je v njih, a premalo krepkega jedra. Lepe igračice so bolj, nego s pedagoško smerjo črtane podobe.*) — Povest

Slovenski mučenec (Sp. Fr. Kralj) je na več mestih dokaj neverjetna, vendar pa po par značajih prikupna. Mladina jo bo z veseljem čitala. Naše Mimice pesem (zl. Jakob Voljč) zveni prav nežno in dobrodušno, črtica Nazaj (sp. Franč. Dobnikar) bode v svarilo lenim otrokom. Lepe misli je vtil Fr. Kralj v pesmici Sveti križ in Slepčeva tožba, Jakob Ogrizek pa nam je šaljivo-resno povedal nekaj iz Jančkovih mladih let. Pretresljivo bo vplivala na deco žalostna povest o Nesrečnem kraljeviču (sp. Fr. Ks. Rebol) in ubogi Stric (sp. Fr. Ks. Steržaj) ji bo vzbujal sočutje. Prav lepa sta Fr. Kraljeva Angela miru — a najlepši v celem zvezku je po naši sodbi spisec Pavel Perkov: Jeseni je bilo... To vam je nekaj krasnega! Kratko, preprosto, živo, izvirno... Kaj tako pristrčnega že dolgo nisem bral. —

To so letošnji P o m l a d n i g l a s i. Prijazni, ugodni glasovi, ki bodo blažilno zveneli v mladinska srca. Ne rečemo, da je vse na njih popolno. Tako nam n. pr. pri nesrečnem kraljeviču ni povšeči, da mu je otroku „dobro delo“, ker je gospa Bisónova „spoštljivo pobrala nekaj (njegovih) las in jih spravila v svoje nedrije“ za spomin, — in mali Janček bi se moral tatvine tudi bolj bati zato, ker je greh, nego zato, ker ga morda „dobé“ in ker bodo „doma hudi“ —, in tu pa tam je morda še kaj, čemur bi utegnili oporekati...

Toda v obče je knjižica res lepa, in vidi se ji, da je spisana iz ljubezni do mladine. Krasé jo tudi slike in sličice, od katerih smo z veseljem opazovali oni dve na str. 107. in 119., ki sta „moderni“, a zelo lični.

*) G. pisatelja blagohotno opozarjamo na dve tri misli, ki smo jih zapisali o mladinskih spisih v tem današnjem listu.

Le v obilnem številu dajte Pomladnih glasov mladini za „pirhe“! —*) —ab—

Marijina otroka. Povest iz kavkaških gorá. V nemškem spisal Josip Spillmann S. J. — To je drugi zvezek (III. ?) ljubkih Spillmannovih povesti v slovenskem prevodu. Kakor druge, odlikuje tudi to povest, poleg tehniške dovršenosti njena vzgojna vrednost, in verski duh, ki jo prešinja. Cena broširani knjižiči 40 h. vezani 60 h.

Zbirka ljudskih iger I snopič. Izdaje „Slovenska kršč.-socialna zveza“. Vsebina 1. Pravica se je izkazala, 2. Zamujeni vlak, 3. Lurška pastirica. — Te igre, deloma izvirne, deloma poslovenjene, se sicer ne morejo ponašati z dovršenostjo umetnih dram, vendar

*) Cene so naslednje: krasnovezan iztis 90 kr., celo platnen 55 kr., kartoniran 40 kr., broširan 30 kr. Na prodaj v „Kat. Bukvarni“ in drugod. Dobivajo se tudi še III., IV., V., VI., VII., VIII. in IX. zvezek.

bodo dobro došle raznim društvom po deželi in se občinstvu gotovo prikupile. Nekatere izmed njih n pr. „Lurška pastirica“ so tudi pripravne za mladinski oder. Cena I. snopiču 80 h, po pošti 90 h. —n.

Stara Kranjska. Izdal in založil Konrad Grefe, akadem. slikar. — Tega kulturno-zgodovinskega zbornika so doslej izšli trije zvezki. Vsak izmed njih ima po štiri umetniške podobe znamenitih starih kranjskih stavb. Prvi zvezek kaže podobo župne cerkve v Kranju, Valvazorjevega gradu „Wagensperg“, ljubljanskega gradu, nekega starega znamenja pred Kamnikom in vodnjaka pri Codellijevem gradu ob Ljubljani. Tudi druga dva zvezka nudita zanimive podobe. — Celoten letnik bode obsejal šest zvezkov. Cena mu je 9 K (ali 1½ K za vsaki zvezek). — To delo je zelo primerno za učiteljske in večje šolske knjižnice in vtegne dobro služiti pri pouku o domovinoznanstvu.

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Na Št a j e r s k e m. G. Franc Auernik, začasni učitelj na Ponikvi, je imenovan stalnim učiteljem ravnotam. Gosp. Fran Breznik, učitelj v Brezнем, je imenovan suplentom na učiteljski vadnici v Mariboru. Gg. Oskar Žolnir in Štefan Kos, začasna učitelja na Makulah, sta postala definitivna; istotako g. Friderik Marinič pri sv. Marku in Jožef Troha v Zavrčah. G. Alojzij Majcen je imenovan učiteljem v Slovenskih Goricah; g. Dragotin Pribil, učitelj pri sv. Antonu v Slov. Goricah, je prestavljen v Črešnovce; začasna učiteljica gdč. Ludmila Lilek je postala stalna učiteljica v Novi cerkvi in začasna učiteljica v Reki pri Mariboru, Marija Luknar, je imenovana za definitivno istotam. — G. A. Arzenšek, nadučitelj v Stranicah, je stopil v stalni pokoj. Služboval je na istem mestu nad 42 l. G. Šmuderl, učitelj v Zrečah, je zbolel in se preselil v Maribor; nadomestuje ga začasno gdč. Teršan. — Na Goriškem. R. Jelinčič,

učitelj na Vrsni, in J. Muznik, učitelj v Spodnji Tribuši, sta zamenjala svoje službe.

Razpisane učiteljske službe. Na dvorazrednici v Fara-Vasi je razpisano nadučiteljsko mesto s postavnimi dohodki v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje do 15. aprila na c. kr. okrajni šolski svet v Kočevju. — Na dvorazrednici v Trebelnem pri Mokronogu je znova razpisano drugo učiteljsko mesto s postavnimi dohodki v z a č a s n o nameščenje. Prošnje do 10. aprila na c. kr. okrajni šolski svet v Krškem. — Na dvorazrednici s slovenskim učnim jezikom v Jelšanah, okraj Volosko, je razpisana služba učiteljice tretjega plačilnega reda. Prošnje tekom štirih tednov na c. kr. okrajni šolski svet v Voloski. — Na dvorazrednici v Št. Vidu pri Vipavi je razpisano drugo učno mesto v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje do 4. aprila na c. kr. okrajni šolski svet v Postojni.

Istrski deželni odbor in novi udje c. kr. okrajnih šolskih svetov. Nedavno je imenoval istrski deželni odbor osemnajst članov za razne okrajne šolske svete, a med njimi iščeš zaman kakega Slovenca ali Hrvata. Istra šteje približno 280.000 prebivavcev. Od teh je nad 180.000 Hrvatov in Slovencev, torej jih je dobri dve tretjini. In ta dvetretjinska večina nima v deželnem šolskem svetu nobenega zastopnika, a deželnemu odboru se niti ne zdi vredno, da bi kakega Slovenca ali Hrvata imenoval za uda pri okrajnih šolskih svetih.

Plača ljudskih učiteljev v državnem zboru. Državni poslanec nadučitelj Drexel je stavil v državnem zboru predlog, naj se učiteljem povišajo plače s pomočjo državnega prispevka. Njegov predlog se je izročil proračunskemu odseku. — Poslanec Biankini je interpeloval v proračunskem odseku o peticiji istrskih, goriških, tirolskih in bukovinskih učiteljev za povišanje plač. Predsednik proračunskega odseka Začek je izjavil, da pride peticija na vrsto v prihodnji odsekovi seji.

Še enkrat učiteljske petletnine na Goriškem in „Učitelj. Tovariš“. Že v zadnji številki našega lista smo pribili nerodno slepilo „Tovariševo“, ki je z debelimi črkami tiskano senzačno novico poslal med svet, da se je „goriška napredna stranka zavzela za učiteljske petletnine“. Konstatovali smo že tedaj, da je cerkveni zastopnik g. Hvalica glasoval v korist učiteljem in bil za to, da se jim izplačajo petletnine v smislu ministrskega odloka. Še bolj razkrinkuje „Tovariševo“ slepilo nek dopis iz učiteljskih krogov

v 23. številki „Gorice“. Tamkaj pride učitelj — dopisnik do zaključka, da se je v okrajnem šolskem svetu goriškem sklenil ugovor zoper ministrsko razsodbo na upravno sodišče z glasovi nekaterih prvakov napredne stranke, ki v njem sedé. — Taka je torej liberalna naklonjenost do učiteljev na Goriškem! „Tovariš“ bode seveda tudi v bodoče z lažnjivimi poročili slepil tiste, ki mu bodo hoteli verjeti.

Izpremema učnega načrta na gimnazijah. Naučno ministerstvo izdeluje nov učni načrt za gimnazije. Učenje na pamet se bode po možnosti omejilo. Vsaka snov se bode že v šoli temeljito obdelovala, da ne bodo učenci preveč obloženi z učenjem doma. Pouk v matematiki se bode izpremenil v smislu realčnega načrta, v višjih razredih pa se bode vpeljal temeljitejši pouk novejšje zgodovine.

Slovenščina na mariborskem učiteljišču. Poslanec Žičkar in tovariši so dne 13. marca interpelovali vlado v zadevi slovenščine na mariborski pripravnici. § 64. organizacijskega statuta za učiteljišča zahteva, da morajo učitelji, ki hočejo poučevati v slovenskem jeziku, iz tega predmeta od posebne komisije biti izprašani. Na mariborskem učiteljišču se je ta predpis izvrševal doslej samo pri izpraševanju krščanskega nauka, sicer se pa deželni šolski nadzorniki za slovenščino niso brigali. Poslanci so vprašali naučnege ministra, ali mu je znano, da se § 64. na mariborskem učiteljišču ne izvršuje, in ali ga je volja ta nedostatek odpraviti.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.